

Kongeriget Danmark er bleven solgt for en Pris af 25 Gange den aarlige Præstation eller noget tilnærmelsesvist. Naar det er blevet sagt, at den er afløst for noget lignende, og det kan der vistnok vises mange Eksempler paa, vil det kun sige, at ved en Overenskomst, som for en af Parternes Vedkommende mer eller mindre skal fremtvinges, stiger Prisen. Ved Prisen paa Tiende forstaaer jeg, hvad en Tiende som Værdi vurderes til i Handel og Vandel, dens Noteringspris, hvis det kunde tænkes, at Tienden noteredes paa Markedet. Der vil vanskeligt kunne findes Eksempler paa, at Tienden er solgt til en højere Pris end til mellem 15 og 18 Gange. Lad os altsaa sige, at Udvalgets Arbejde maa resultere i, at der bliver givet en Pris af 18—19—20 Gange — lad os sige 20 Gange som Maksimum — saa vil jeg finde, at det var det højeste, man, naar man ikke vil betale mere for Tingen, end den er værd, vil kunne gaa til. Naar det saa er afgjort, hvorvidt der skal betales de 20 Gange, komme vi atter til ny Betragtninger. Der er nævnt, at Udvalget ogsaa skal beskæftige sig med andre Spørgsmaal, blandt andet med Spørgsmaalet om Erstatning til de Folk, som i længst forsvunden Tid, i en tidligere eller senere Tid, have købt deres egen Tiende. Det er en Ting, jeg vil bede Udvalget beskæftige sig mindre med, da det at udbetale Erstatning til flere Folk end dem, der allerede ere nævnte i Lovforslaget, ikke vil være nogen særlig Vinding for Statskassen. Anstrengelser og Undersøgelser i den Retning betragter jeg altsaa for absolut skadelige. Er der nogen, der tidligere have købt deres egen Tiende, saa have de vel ogsaa betalt den, og have de ikke betalt den, saa skyldte de for den, men lad dem saa betale deres Gæld, det synes jeg slet ikke kommer Lovgivningen eller Statskassen ved. Jeg anser 18 Gange den aarlige Indtægt af Tienden for en nogenlunde rimelig Betaling, og jeg finder det ganske rimeligt, naar danske Bønder forene sig om at søge at sætte en Tvangslov igennem, som gaar ud paa at afskaffe Tienden, som er et forhadet Mærke paa Bondejord i Modsætning til Frijord, og hvis de kunne benytte deres øjeblikkelige Magtstilling til at fremskaffe en Tvangslov, hvorefter alle Tiendejere blive nødte til at afstaa dem for en saadan rimelig Sum, vilde jeg sige, at de benytte deres Magt haardt, men at der kunde være noget deri, hvis deri kunde ligge en lille Soning af gammel Uret. Men ikke en eneste af de

nulevende har været Genstand for en saadan Uret, thi der er ikke en af de her tilstedeværende Landboere, ejheller nogen af deres Forældre eller Bedsteforældre, der have lidt Uret ved Tienden. De have faaet den med Gaarden, den koster dem ikke noget, den er med i de Skatter og Byrder, der er fulgt med Gaarden, og den er taget i Betragtning ved Ansættelsen af Gaardens Værdi. Det kan være ærgerligt at skulle betale den, men det er noget, der ikke kommer Staten ved og ikke kommer mig ved, som ikke er Ejer af tiendepligtig Jord.

Men jeg vil være med til en saadan Tvangslov til Afløsning af Tienden. Jeg kunde endogsaa tænke mig, at jeg vilde være med til at give Statsbidrag dertil og saaledes hjælpe Bønderne til at komme af med denne Tiende, netop fordi den er særligt forhadet af dem. Vi skulle jo her ikke blot sidde og varetage Folks økonomiske Liv, men deres Følelsesliv, deres Ideliv har ogsaa nogen Værdi. Vi kunne sætte os ind i, hvorledes de Herrer føle, og jeg vil, som sagt, være med til at bringe deres Følelser paa ret Køl. Men dette Bidrag fra Statens Side, altsaa fra alles Side, baade fra dem, som ere tiendepligtige og Tiendejere, og fra det meget store Flertal af hele Samfundets Medlemmer, som hverken ere Tiendejere eller Tiendeydere, skal være et nogenlunde maadeholdent Bidrag og et Bidrag, der ikke paa nogen Maade kan siges at være saa stort, at det bliver en Ekstrapræmie til Tiendejerne. Nu er der forlangt et Tillæg til de 18 paa 7 Gange Tiendens Værdi, og dette Beløb skal spædes til af den almindelige Statskasse paa et Tidspunkt, hvor Statskassen ikke har nok til at varetage sine ordinære Udgifter. Hvis det er moralsk, hvis det er sund og god Finanspolitik, hvis det er en demokratisk Politik, og hvis det er den samme Politik, vi ellers her i det store Venstreparti udøver og holder af at gøre os til Talsmænd for, saa maa jeg sige, at jeg ganske har misforstaaet den hittidige demokratiske Politik. Jeg forstaaer det ikke — jeg vil haabe, jeg maa faa en bedre Belæring, men jeg tvivler paa, at jeg vil kunne faa en saadan Belæring, at jeg vil kunne være med dertil. Jeg finder, at det er en Opgave, som aldeles ikke vedkommer Staten, dette, at give Gaver til Tiendejerne. Naar Tiendejerne faa, hvad deres Tiende kan være værd, saa er det fuldstændig tilstrækkeligt for dem, og en Tiende kan ikke være saa meget værd, at den kan